

Útbyggingarætlanin av Dounreay-kjarnorkustøðini í N-Skotlandi:

Føroyar og føroysku fiskamarkn- aðarnir eru eisini í stórum vanda

— sigur John Goodlad, umboð fyri Fiskimannafelagið í Hetlandi

Ætlarnir hjá bretska stjórnini at útbyggja kjarnorkustøðina í Dounreay í N-Skotlandi fyri at endurgera kjarnorkubrenniveini hevur mtt stórari móttøðu í N-Skotlandi, Hetlandi og Orknoyggunum. Hetta slagði av kjarnorkustøðum er tað vandamesta, sum heimurin kennir, og um vanlukka hendir í Dounreay fara øll nærliggjandi øki at kenna avleiðingarnar. Slik vanlukka fer óivað eisini at raka Føroyar. Bert tann sannroynd, at kjarnorkustøð verður bygd í N-Skotlandi ávirkar fiskamarknaðin hjá teimum, ið eru bundin at sjóvinnuni — hetta hava royndirnar

hjá fiskimonnum í Írsku havinum prógvað ið-tökiliga.

Í seinastuni hevur eitt umboð fyri Fiskimannafelagið í Hetlandi, John Goodlad, verið í Føroyum og m.a. samráðst við Landsstýrið og leiðsluna av føroyska fiskimannafelagnum um henda spurningin. Sosialurin hevur tosað við John Goodlad og biðið hann greiða lesarunum frá verandi støðuni viðvíkjandi útbyggingarætlanini í Dounreay.

Geistlavirkið burturkast

— Dounreay er serligt

slag av kjarnorkustøð, tí her er ikki bert talan um at nýta kjarnorku til framleiðslu av ravnagnum, men eisini at endurgera kjarnorkuburturkast frá øðrum kjarnorkuvirkjum, segði John Goodlad. — Dounreay fer at taka imóti geislavirknum burturkasti frá kjarnorkustøðum í Týsklandi, Ítalíu, Bretlandi og enná Japan. Hetta burturkast verður flutt við lasbilum, tokum, flogfórum og skipum til Dounreay og har verður tað endurgjørt til plutonium. Plutonium kann endurgerast og brúkast aftur, og tað verður eisini nýtt til framleiðslu av kjarnorkuvápnum. Plutonium er vandamesta evni, sum

vit yvirhøvur kenna. Um tú innandar bert ein milliónta part av einum grammi, kann tað gerast atvoldin til krabbamein. Tað flótandi burturkastið frá Dounreay verður pumpað út í Pentland-fjørðin og har spjaldist tað við streyminum út í Atlantshavið og Norðsjógvin. Vit vita ikki hvørt tað fasta evnið fer, men øll líkindi eru til at tað verður »dumpað« í sjógvin á Stormy Bank undir Orknoyggunum.

Má steðgast beinanvegin

— Frá byrjan av hevur móttøðan móti útbyggingarætlanini av Dounreay kjarnorkustøðini verið serdeilis stór í Hetlandi, Orknoyggunum og í ávisum partum av Skotlandi. Vegna móttøðuna hevur bretska stjórnin nú sett eina nevnd, ið skal kanna allar grundgevingar fyri og imóti hesi áttan. Kann-ingarnevndin byrjaði sitt virksema í mars. Øll feløg fáa høvi at kunna nevdina við sínar grundgevingar, og ímillum hesi felogini er CADE («Campaign Against Dounreay Expansion»), ið umboðar millum annað fiskimannafelagið í Hetlandi. Vit halda fast við, at henda útbyggingarætlan má steðgast beinanvegin og vit vilja heldur ikki, at tað verða bygdar kjarnorkustøðir aðrastaðni í Skotlandi. Støðini fylgir ómetaliga stórum vandi fyri alt norðurskotska økið og fyri Hetland, Orknoyggunar, Føroyar og Noreg. Vandin hevur fleiri ymiskar síður. Burturkastið verður flutt yvir land og sjógv og í luftini frá nógvum londum í Europu og enná allan vegin frá Japan. Tað skal sjálvandi ikki nógv til at ein vanlukka fer at henda. Um geislavirkna burturkastið sleppur í sjógvin, eru øll havøkini kring Hetland, Føroyar og Noreg í vanda fyri dálking.

Dálkingin av írsku havinum

Royndirnar av hesum støðum í Bretlandi eru sera ringar. Í Onglandi er onnur kjarnorkustøð, Windscale, ið endurgera plutonium burturkast og tað hava staðist trupulleikar av hesi støð frá byrjan av, tí flótandi evni hevur dálkað sjógvin, serliga Írsku havið. Øll eru samd um at stigið av geislavirkin í Írsku havinum er nógv meira enn aðrastaðni í Bretlandi. Visindamenn, ið arbeiða fyri bretska stjórnina, siga kortini, at hetta stigið ikki ber við sær

vanda fyri menniskjur. Men tað er her fiskimenninir koma inn í myndina. Vit meta, at kjarnorkuburturkast fer at dálka sjógvin við skotsku strondina. Sjálvt um stigið av geislavirkin ikki er so stórt at tað stendst vandi av tí fyri menniskjur, so prógva royndirnar frá Írsku havinum, at um fólk heldur, at geislavirkin evni sleppa í sjógvin undir n-skotlandi, so vilja tey ikki eta fisk, sum kemur frá hesum leiðunum. Okkara hovudsinnugrein er sjóvinnan. Vit hava, akkurat sum tit her í Føroyum, lagt nógvan pening í at kunna okkara fiskauðráttir útum lond og finna marknaðir fyri teir. Allar hesar ilogur fara fyri skeyti, um fólk heldur at sjógvinin, har vit veiða fiskin, er

dálkaður av geislavirknum burturkasti. Royndirnar frá Írsku havinum vísa, at solan av fiski er stórliga minkað, ikki tí har er ongin fiskurat fáa, men tí at írski fiskimaðurin finnur ongan marknað fyri síni vøru. Fiskahandilsmenn í Onglandi seta skelti í vindeyguni hjá sær, har teir boða frá, at her verður ikki seldur fiskurur Írskal havinum. Vit skulu tí gera okkum greitt, at sjálvt um tað ikki stendst lívsvandi av geislavirknum, so eru fiskamarknaðarnir í stórum vanda.

Áhv, amálini hjá fiskimonnum standa í veð

— Vit mugu eisini gera Framhald á síðu 15

